

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 631/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Oliverom Kristom, Kýčerského 7, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ncb 12/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. februára 2022 a doplnenou 15. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia spočívajúcom vo vrátení spisu sp. zn. 26 Cb 269/2019 Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) bez rozhodnutia o vznesenej námietke zaujatosti listom č. k. 3 Ncb 12/2021-315 z 30. septembra 2021. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodovanie o námietke zaujatosti vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v predmetnom konaní vedenom okresným súdom sa žalobcovia (spoločníci a konatelia sťažovateľky) domáhajú proti sťažovateľke splnenia informačnej povinnosti v zmysle § 122 Obchodného zákonníka (predložiť k nahliadnutiu písomný dokument „Žiadosť o stanovisko“ zo 6. júna 2019 zaslaný na Mestský úrad Kežmarok). Vec bola pridelená sudkyňi [REDACTED]. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 28. júna 2021, zákonná sudkyňa podľa tvrdenia sťažovateľky radila žalobcom, ako by mali postupovať, aký návrh

by mali podať, aby bol ich spor vyriešený, a takto ňou uskutočnený návrh na vykonanie dokazovania bez predloženia relevantného návrhu zo strany žalobcov i uskutočnila. Keďže toto správanie sudkyne na pojednávaní vzbudilo u sťažovateľky objektívne pochybnosti o jej nezaujatosti a nestrannosti, podala sťažovateľka 3. júla 2021 námietku zaujatosti sudkyne a 6. júla 2021 k nej dodatočne pripojila aj prepis časti záznamu z pojednávania. Okresný súd predložil námietku zaujatosti krajskému súdu 20. septembra 2021.

3. Krajský súd v napadnutom konaní vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o vznesenej námietke zaujatosti listom z 30. septembra 2021, ktorý bol sťažovateľke doručený 31. decembra 2021. Krajský súd na námietku zaujatosti nemohol prihliadnuť v zmysle § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) pretože dôvodom na vylúčenie sudkyne boli okolnosti spočívajúce v procesnom postupe sudkyne v konaní v prejednávanej veci.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka podala proti uvedenému postupu krajského súdu ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že

a) krajský súd už v minulosti v identickej právnej veci (sudkyňa radila na pojednávaní žalobkyni, ako by mala postupovať) vylúčil sudkyňu z prejednávania a rozhodovania veci (7 NcC 11/2016);

b) odkaz krajského súdu na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Nc 20/2010 z 19. júla 2010 nemá súvis s jej námietkou zaujatosti;

c) pojem procesný postup obsiahnutý v § 49 ods. 3 CSP vykladá sťažovateľka tak, že ide iba o postup v súlade s Civilným sporovým poriadkom, a nie nesprávny procesný postup, preto prezentuje názor, že nadriadený súd musí pri skúmaní procesného postupu súdu, na ktorý poukazuje strana sporu vo svojom podaní, posúdiť, či bol v súlade s Civilným sporovým poriadkom alebo či bol nesprávny, teda v rozpore s Civilným sporovým poriadkom. Krajský súd sa však nijakým spôsobom nevysporiadal a nezaoberal nesprávnym procesným postupom sudkyne na pojednávaní, nezaoberal sa argumentáciou sťažovateľky ani predloženými dôkazmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľky postupom krajského súdu, ktorý vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o sťažovateľkou vznesenej námietke zaujatosti len s odkazom na § 49 ods. 3 CSP bez toho, aby sa vysporiadal s argumentáciou a dôkazmi.

6. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu

podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Inými slovami, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (III. ÚS 617/2021).

7. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (ako aj jemu zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (IV. ÚS 124/2019).

8. Ústava ani zákon o ústavnom súde pritom nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi (III. ÚS 557/2014).

9. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje aj na judikatúru najvyššieho súdu, podľa ktorej je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd v rámci preskúmania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku je povinný prihliadať z úradnej moci. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania vecí vylúčený nebol (uznesenie č. k. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, resp. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých konštatoval, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania... posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti).

10. Za daných okolností sa preto ústavná sťažnosť sťažovateľky podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorej podstatou je jej výhrada, že postup krajského súdu pri rozhodovaní vo veci námietky zaujatosti nebol ústavne súladný, javí ako predčasná, keďže v ďalšom priebehu konania v jej veci sa môže domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V okolnostiach posudzovanej veci teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, v ktorého právomoci je poskytnúť ochranu tým právam sťažovateľky, ktorých porušenie namieta v ústavnej sťažnosti (IV. ÚS 124/2019, porov. aj II. ÚS 338/2019).

11. Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľky nemá dostatok právomoci na meritórne preskúmanie jej argumentácie smerujúcej proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní rozhodujúceho vo veci ňou podanej námietky zaujatosti zákonnej sudkyne

(m. m. IV. ÚS 584/2013, IV. ÚS 729/2013, IV. ÚS 797/2013, I. ÚS 410/2016, I. ÚS 507/2016, II. ÚS 266/2019, IV. ÚS 5/2019), a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

12. Nad rámec uvedeného ústavný súd dopĺňa, že v prejednávanej veci krajský súd zistil, že námietka sa týka okolností spočívajúcich v postupe sudkyne, a listom vrátil vec okresnému súdu. V závere listu krajský súd upozornil, že v prípade, ak procesným postupom súdu bolo znemožnené strane uskutočnenie jej procesných práv, je daný odvolací dôvod podľa 389 ods. 1 písm. b) CSP. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že už vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 74/07 (na ktorú odkazuje aj sťažovateľka v ústavnej sťažnosti) konštatoval, že účastník konania môže svoje námietky vždy uplatniť prostredníctvom opravných prostriedkov.

13. Zákon pritom výslovne vylučuje, aby dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu boli okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednanom spore. Postupom sa rozumejú procesné úkony sudcu vrátane rozhodnutí, a to aj vo veci samej. V postupe sudcu pri prejednaní konkrétneho sporu sa prejavuje samotný výkon súdnictva, preto tieto okolnosti nemôžu byť samy osebe dôvodom zaujatosti sudcu (porov. *Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 210*).

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu